

»6.º Eos qui ex legitima causa absunt, non lucrari distributiones, juxta Tridentinum; nisi tamen absint ad curanda negotia ecclesiæ ex commissione capituli, vel omnino involuntarie ob morbum; captivitatem, injustam excommunicationem, etc. (Vide Les., lib. 2, cap. 34, dup. 29.)»

3640. «Plura hic scitu et ad praxim necessaria sunt ad trutinam vocanda circa hanc materiam *residentiæ*, cujus nomine intelligitur commoratio in loco beneficii ad obsequia ecclesiastica personaliter reddenda; unde bene infert Sylvester quod ii qui in loco beneficii degunt, sed debita officia non præstant, non reputantur residere, ut infra melius explicatur. Ut certum autem sciendum, quod olim de jure communi omnia beneficia simplicia residentiam exigebant, ut patet ex cap. *Clericus*, dist. 91, et cap. *Ex parte 8, de cler. non resid.* Sed hodie ex generali totius Ecclesiæ consuetudine ipsa talem residentiam non requirunt, cum sufficiat per vicarium servitium præstare, nisi fundatores alii expresserint; ita communiter Cont. Tournely, tomo 3, pag. 29; Holzm., *De præcept. partic.*, pag. 433, num. 425; Barb., in Trident., sess. 24, cap. 17, num. 18, cum Sanch., Azor., Regin. et Spor., tract. III, *De statu cleric.*, pag. 73, num. 22, qui de hoc refert decretum Sacræ Congregationis. Tantum hodie ad residentiam obligantur omnes pastores curam animarum habentes, et omnes canonici, sive præbendati, etc., cathedralium sive collegiatarum, de quibus infra agemus.

3641. »*Queritur* 1.º An omnes animarum curam habentes teneantur ad residentiam de jure divino? Negant Ambrosius Catharinus, Valerius, etc., apud Salmanticens., tractat. XXVIII, *De benef.*, num. 91, qui dicunt teneri tantum de jure positivo. Sed omnino tenendum ad id obligari de jure divino, ut communiter cum Busemb., docent Les., lib. 2, ca-

pit. 34, num. 153; Tourn., tomo 3, pag. 29; Petrocor., tomo 4, pag. 503; Anacl., *De benef.*, pag. 414, num. 68; Roncag., eod. tit., cap. 2, q. 3, resp. 2; Spor., loc. cit., pag. 73, num. 23, cum Navar., Fagn., Garc., Barb. et Salmant., loc. cit., num. 94, cum aliis innumeris. Et probatur ex Concilio Tridentino, sess. 23, cap. 1, *De reformat.*, ubi licet hoc non fuerit expresse definitum, fuit vero tamquam certum suppositum his verbis: «Cum præcepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, et in cætera pastoralia munia incumbere; quæ omnia ab iis nequaquam præstari et impleri possunt qui gregi suo non invigilant, neque assistant, sed mercenariorum more deserunt, etc.; declarat Sancta Synodus omnes cathedralibus ecclesiis præfectos, etiamsi S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia vel diocesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur,» etc. Si ergo de jure divino est ut pastores oves agnoscant et pascant exemplo, de jure etiam divino est consequenter ut resideant ubi oves morantur; alias ea nequaquam ab iis præstari et impleri possunt, qui *gregi suo non invigilant, neque assistant, sed mercenariorum more deserunt*. Idque clare declarat Benedictus XIV in sua bulla *Ubi primum*, § 4, edita 3 Decembris 1740. (Vide in *Bullar.*, tomo 1, pag. 4). Postquam enim dixit ibi teneri pastores de jure divino suis ovibus assistere, ut eas pascant verbo et exemplo, mox subdit: «Itaque in statione vestra maneatis oportet, et personalem in ecclesia vestra vel diocesi servetis residentiam, ad

»quam ex vi muneris vestri (nota) »obligati estis.» Hinc bene ajunt Tournely, pag. 31, et Croix, lib. 4, num. 865, cum Lugo, non posse Pontificem in hoc dispensare, sed tantum posse aliquo casu declarare quod jus divinum non obliget justis intervenientibus causis.»

3642. *P.* ¿Cuánto tiempo se concede á los Obispos para que puedan estar ausentes de sus diócesis cada año?

R. Aunque ya se dijo en otra parte, el Tridentino (sess. 23, cap. 1, *De reformat.*) dice así: «Sacrosancta Synodus vult illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum, sive interruptum, extra prædictas causas, nullo pacto debere duos aut ad summum tres menses excedere.»

3643. *P.* ¿Qué causa debe tener el Obispo para usar de estas vacaciones?

R. San Ligorio (lib. 4, número 122) (1) dice así: «Opinantur Roncaglia, cap. 2, q. 3, resp. 2; Elbel, pag. 526, num. 360; et Anacl., pagina 415, num. 73, cum Barb. et Soto et aliis, sufficere pro tali absentia causam etiam relaxandi animum, vel consanguineos aut amicos invivendi. Attamen Palaus, disp. 5, punct. 4, num. 1, Vazq., Mazzott. cum aliis dicunt præfatas causas non sufficere, nisi forte ad mensem, qui revera bene satis est ad animum relaxandum; dum e converso Concilium judicium pro sufficientia causæ æquæ (idest, proportionatæ ad talem absentiam) remittit conscientias Episcoporum, et sedulo monet ne salutis periculo ob hoc se committant.» He

aquí las palabras del Tridentino en el cap. 1 del lugar citado: «Et haberi rationem ut id æqua ex causa fiat, et absque ullo gregis detrimento, quod an ita sit, abscedentium conscientiae relinquit, quam sperat religiosam et timoratam fore, cum Deo corda pateant, cujus opus non fraudulenter agere suo periculo teneantur.»

Lo demás acerca de esta cuestión y de otras pertenecientes á la residencia de los Obispos, de los párrocos y de otros beneficiados que tienen residencia de obligación, véase á San Ligorio desde el citado núm. 122 en adelante, donde trata circunstanciadamente esta materia. Véase también lo que se dijo sobre la residencia de los beneficiados, el tiempo que pueden estar ausentes, las causas por que pueden ausentarse, la obligación de restituir que tienen los que faltan á la residencia indebidamente, ó, aunque cumplan con la residencia material, no cumplen con la formal, esto es, residen *inutiliter*; aunque de esta materia ya se trató en otro lugar, y así véase desde el núm. 1431 al 1433 inclusive.

3644. *P.* ¿De cuántas maneras se pierden los beneficios?

¿Qué es resignación del beneficio y de cuántas maneras es?

¿Qué se requiere para que sea válida la resignación condicionada del beneficio?

¿Qué se ha de decir de la permutación de beneficios?

En cuanto á la resolución de las cuatro cuestiones anteriores, el Doctor San Ligorio no hace otra cosa que transcribir literalmente lo que dice Busembau, respondiendo á ellas en los cuatro números siguientes. Dice así:

«133. Resp. 1.º Beneficia quatuor modis amittuntur: 1.º, per mortem beneficiati; 2.º, ex dispositione juris, idque vel propter alterius beneficii incompossibilis consecutionem, vel per

(1) Para evitar equivocaciones en la evacuación de las citas de San Ligorio, debo advertir que en la edición de Madrid, que yo sigo, la presente materia la trata el Santo Doctor en el lib. 4 de su Teología lata; pero en la edición de Malinas, que sigue el Sr. D. Miguel Sánchez, se trata en el lib. 5. Téngase esto presente en otros lugares.

professionem religiosam, vel per contractum matrimonii, vel per commissionem criminis (v. gr., hæresis, schismatis, sodomiae sæpius exercitæ), cui amissio beneficii ipso facto est annexa, ut videtur apud Les., lib. 2, cap. 34, dub. 34; 3.º, per sententiam iudicis; 4.º, per liberam resignationem, de qua

»134. Resp. 2.º Resignatio est spontanea proprii beneficii dimissio, facta coram legitimo superiore id acceptante. Estque duplex, scilicet, tacita quæ fit ex juris dispositione; ut dum religionem profitetur: et expressa, quæ rursus est duplex, scilicet, pura, quæ fit sine conditione et pacto apposito coram Ordinario, qui beneficium cuilibet alteri conferre potest: et conditionata seu in favorem, eaque vel est simplex in favorem, ut quando fit absque reservatione; vel est qualificata, quando, scilicet, fit reservato sibi jure regressus, vel pensione, vel fructibus aliquibus, quæ, ob simoniam juris humani, non nisi in Pontificis manibus fieri potest. Et quamvis verius sit etiam resignationem simplicem in Pontificis manibus faciendam, cum alioqui periculum sit ne beneficiorum resignationes speciem quamdam hæreditariæ successionis acquirant, quod jura canonica detestantur, probabile tamen est in manu Ordinarii fieri posse, eo quod permutatio in ejus manibus fieri possit.» Lo que sigue entre paréntesis es de San Ligorio. (Sed omnino contradicunt Salmant., *De simonia*, cap. 3, num. 52, cum communi. Vide dicta *De simon.*, lib. 3, num. 81.) «Idque a fortiori verum est, si fiat sine modo obligatorio, quamvis addita deprecatione ut personæ certæ conferatur. Idque observari potest ubi non est recepta bulla Pii V quamlibet personæ successuræ designationem prohibens, quam citat Layman hic, cap. 17.

3645. »Porro, ut resignatio conditionata valida sit, requiritur 1.º, ut beneficium sit resignantis, cum re-

signatio sit juris sui dimissio; 2.º, ut fiat libere; 3.º, ut fiat in manibus ejus qui potestmittere, scilicet, Pontificis, Ordinarii, collatoris, vel institutoris, juxta dicta; 4.º, ut acceptetur a prælato in cujus manibus fit, quia sine acceptatione jus suum resignans non perdit; 5.º, ut conferatur illi in cujus favorem cum clausula consueta *non aliter nec alias* est resignatum; 6.º, ut is cui confertur, acceptet; alias enim resignans non perdit beneficium, propter clausulam *non aliter*; 7.º, requiritur consensus patroni vel electorum, prout beneficium est patronatum, vel electivum; 8.º, si resignans sit infirmus, ut a resignatione supervivat viginti dies, alias enim per obitum vacare censebitur; 9.º, ut si resignatio fiat in Curia romana, intra sex menses a supplicatione oblata computandos in loco beneficii publicetur, sin autem extra Curiam, intra mensem: alioqui, si contigat resignantem mori antequam resignatarius ceperit possessionem, beneficium vacare censebitur: Lesius et Laym., cap. 17.

3646. »135. Resp. 3.º Permutatio beneficiorum, quæ est quædam species conditionalis resignationis, fit, cum duo beneficiati unum, vel plura sua beneficia Pontifici non reservata in manus Ordinarii alteriusve episcopali auctoritate præditi resignant cum conditione ut postea vicissim alteri alterius beneficium conferat. Quod quandoque Episcopus instituire potest, si necessitas ita exigat, vocatis tamen iis quorum interest, scilicet, patrono et collatore inferiore. Ad hanc autem omnia requiruntur quæ ad resignationem in favorem. Vide Les., cap. 31, dub. 35 et 36; Laym., cap. 17; Bon., *De simon.*, disp. 1, q. 4, § 12.

»Quæres 1.º An licitæ sint permutationes coram Ordinariis in mensibus reservatis per Concordata Germaniæ? Resp. Affirmative, quia per reservationem Concordatorum non

censetur Pontifex voluisse conditionem Ordinariorum Germaniæ detriorem facere quam Episcoporum extra Germaniam, coram quibus id simpliciter licet.

»Quæres 2.º An licitum sit permutare beneficia, compensata fructuum æqualitate?

»Resp. 1.º Non licere, si beneficium copiosius, non separatim proventibus a titulo, permutetur cum tenui. Ratio est, quia excessus ille, eo ipso quod manet annexus titulo, est debitus titulo, ideoque pro eo nihil exigi potest, quin etiam exigatur pro titulo.

»Resp. 2.º Posse peti compensationem ob hujusmodi permutationem a Pontifice pro incommodo temporali quod alter subit, spoliando se proventibus sui beneficii; ideoque talis compensatio non est pretium beneficii aut proventuum annexorum, sed conditio ut se indemnem servet, sine qua conditione nollet se spoliare.

»Resp. 3.º Jura proventuum posse separari a titulis, et primo nudos titulos; deinde alio contractu jura proventuum, utpote temporalia, permutari, compensato excessu opulentioris; idque auctoritate solius Papæ. Vide Les., loc. cit.; Bonac., loc. cit., § 12, num. 11.

»Quæres 3.º An licite permutetur beneficium hac lege, ut expensæ litis vel bullarum refundantur per recipientem? Resp. Videri permutationem simoniacam, si impensæ sint causa impulsiva permutationis, sine qua actus non fuerit futurus. Idem de simili resignatione affirmarem. Les., loc. cit.; Bonac., loc. cit., num. 6.»

CAPUT VI

QUID ET QUOTUPLEX SIT PENSIO?

3647. 137. Quid et quotuplex pensio?

138. A quo et quanta possit pensio designari?

139. An pensionarius possit de illa libere disponere?

137. «Resp. Pensio est jus percipiendi fructus ex alieno beneficio. Estque triplex: 1.º *Temporalis*, quæ datur propter ministerium temporale; v. gr.: cantori, ædituo, patrono, et defensori ecclesiæ. 2.º *Spiritualis*, quæ fundatur in titulo mere spirituali, ut quæ datur concionatori, coadjutori Episcopi, parochi, etc. 3.º *Media*, quæ fundatur in statu spirituali, non tamen officio spirituali; ut quæ datur clerico pauperi vel parochi seni ad sustentationem, vel quæ datur causa resignationis et litis componendæ. Duæ posteriores dicuntur clericales, quia clericis; prima laicalis, quia laicis tantum datur.

138. »Porro circa pensiones Laym. (cap. 18) et Les. docent hæc. 1. Etsi eam designare proprium sit Papæ, id tamen etiam Episcopum posse in causis specialibus et necessariis; v. gr.: propter paupertatem et senium resignantis, vel litis compositionem, vel propter adæquandos fructus in permutatione beneficiorum.—2. Debere esse moderatam, ita ut beneficiato relinquatur sufficiens sustentatio; talis autem plerumque censetur tertia pars fructuum (cum Salmant., *De benef.*, cap. unic., num. 46.)—3. Ad pensionem non requiri consensum patroni, ut quidam volunt, quia id nullo jure statutum est, neque ullum fit præjudicium per impositionem pensionis, cum is fructus non percipiat ex beneficio, sed tantum habeat jus instituendi et præsentandi, quod ei non adimitur.—4. Pensionarius post constitutionem Pii V, ubi ea est recepta, tenetur recitare Officium Beatæ Virginis, nec facit fructus suos si omittat.» Lo que sigue entre paréntesis es de San Ligorio. (Intelligitur de pensione quam quis ut clericus percipit. Vide Salmant., *De benef.*, num. 64. Item ad tale onus non obligantur qui dicunt Officium majus, vel qui fiunt equites Ordinis